

לפרשת כי תבוא (2)

א. לפני שיחזור לברך את ההולכים בדרכי אלהים ולקלל את הסוטים מהן, מזכיר משה לעם את מה שקל כל כך לשכוח – את חשיבותו של הזכרון לעיצוב התודעה. מי שאינו זוכר מאין בא, לא יעריך היכן הוא עומד ולא ידע לאן ילך.

ב. (ה) וְעִנִּיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אָבִד אָבִי וַיִּרְדּוּ מִצְרַיִמָּה וַיִּגְדַּר שָׁם בְּמַחֲתֵי מַעֲטָו וַיְהִי שָׁם לִגְוִי גְדוֹל עֲצוּם וְרָב: (ו) וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה: (ז) וַנִּצְעַק אֵל ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עֲנִינוּ וְאֶת עֲמַלְנוּ וְאֶת לַחֲצוֹנוּ: (ח) וַיִּוָּצְאוּנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרֶעַ נְטוּיָה וּבְמִרְא גְדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתָּיִם: (ט) וַיִּבְאֲנוּ אֵל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ: (י) וַעֲתָה הִנֵּה הִבְאֵתִי אֶת רְאִישֵׁי פְרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי ה' וְהִנְחֵתוּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ: (יא) וְשִׂמְחֶתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתְךָ אֲתָה וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ: [דברים כו, 5 – 11]

ג. מי שבאדנותו מודע לשורשיו כעבד, מי שבעושרה מודעת לעוֹנִים של אבותיה ואמותיה, מי שבביתם הנוח מודעים לנוודותם היסטורית, לא יעצמו עיניהם מראות עבדים, עניים וחסרי נחלה, ולא יאטמו אזניהם משמוע את זעקת העולם המשווע לתיקון.

ד. סלמאן מצאלחה

תשובה סופית לשאלה:
איך אתה מגדיר את עצמך?

אני נולדתי לרגלי העפר. שרשים לא צמחו לי מעולם.
אז גדלתי עם האפק הכחל.
המקום, עליו נפלו עיני, תמיד היה מולדת לכלם. כך למדתי להבדיל מהו קדש, מהו חל, ולכן, אם תרצו ודאי אומר: אני הוא משורר ערבי עוד בטרם האסלאם פרס כנפים למדבר.

והייתי יהודי, בטרם ישו הלך לצוף על מים בכנרת. והייתי ערבי צלוב בשמש למשמרת התמר. ממסמר לקול קורא אשר הרוח מסחררת בשרידי האהבה. זאת הארץ המבטחת לאדם שלא שמר סודות האל בשבי הנפש, וחסר

במו ידיו בורות לרוח. ונכלא כמו סערה. זאת הארץ שידעתי כי שביליה יובילוני אל האור שנתלה כמו מעיניה על ההר.
והייתי צוק הסלע, והייתי עץ היצת שנשמר. כל הארץ הייתה בית, ובתוכה הייתי זר.

והייתי מסלמי בארץ ישו, וקתולי במדבר. לא שזה שנה במשהו את דרכי עלי עפר. רק עבדה שלא שכחתי כי נולדתי בחולות. ונדדתי עם האור, עד שנחתי בצלו של עץ הדעת האכזר. וטעמתי פרי ממנו. נדודים נגזר דיני לבלי שוב. כמו המים שזרמו ולא שבו לנהר.

אפילו:
עבודת אלילים היא הפלא
בנפשו של משורר.
יש בו אש ויש בו מים,
אדמה וגם אור.
אך יותר מכל אלה
יש בו שיר.